

Una professionalitat relativa

És, certament, depriment i descoratjador que en la radiació de notícies en català hom hagi de constatar encara una sèrie de defectes de llenguatge que es repeteixen invariablement, monòtonament, des de fa mesos i mesos, cada dia, sense cap excepció, com si constituïssin un vici arrapadíssim i que ningú no té cap interès a extirpar. Que en una traducció instantània es digui, per exemple (és un exemple inventat), *La serradura per: el pany*, perquè el paper que hom té al davant diu «la cerradura», és un disbarat gros però poc significatiu, clarament atribuïble a una falla dels reflexos, que no sempre ens responen com cal. Però que hom no posseeixi el domini perfecte dels instruments gramaticals imprescindibles per a construir correctament qualsevol oració complexa o període, com són les conjuncions i els pronoms relatius, i que, per tant, això es tradueixi en una permanent sitaxi defectuosa, no es pot negar que desdii de la la professionalitat exigible en els mitjans de comunicació.

L'ús dels pronoms relatius que representen complements introduïts per una preposició (normalment *a*, *en*, *de*, o *amb*) és, potser, l'escull amb què més sovint s'entrebanquen els qui radien notícies en català. Mai no hem sentit cap d'aquestes emissions sense haver-hi de notar, una colla de vegades, les mateixes incorreccions de sempre, que s'incrementen, encara, amb alguns aspectes nous.

Com sap tothom qui s'ha pres la molèstia de fullejar una gramàtica catalana, els pronoms relatius que representen complements introduïts per una preposició són el relatiu compost *el qual*, que ha d'observar la con-

cordança amb l'antecedent, i el relatiu fort *què*. Escoltant les notícies, sentim constantment «una reunió en la que han participat...», «una proposta a la que han donat la conformitat...», «unes negociacions de les que han tingut coneixement...», «un punt del conveni amb el que no estan d'acord...», «uns altres temes pels que han demostrat interès...». Com hem dit, l'esmena que convé a aquestes construccions admet una doble solució: *el qual* i *què*, mot fort, tònic, que no ha d'anar precedit per l'article. Podem dir, per tant, *una reunió en la qual* o *una reunió en què*, *una proposta a la qual* o *una proposta a què*, *unes negociacions de les quals* o *unes negociacions de què*, *un punt del conveni amb el qual* o *un punt del conveni amb què*, *uns temes pels quals* o *uns temes per què*...

Tal com hem dit i exemplificat, l'ús del relatiu compost *el qual* exigeix la concordança amb l'antecedent. No és infreqüent de sentir construccions com «Han mantingut unes converses, en el qual s'ha posat de manifest...», que representen una descurança inadmissible. En aquest exemple, convé, certament, el relatiu compost *el qual*, però revestint la forma *les quals* (les converses), com hi convindria, igualment, el relatiu fort *què*, que no exigeix concordança: *unes converses, en què s'ha posat de manifest*.

És imprescindible afegir-hi que és correcte i normal de dir *De les seves paraules i de les que ha dit el president, deduïm que...*, en què el conjunt *les que* vol dir *les paraules que*, amb un substantiu sobreentès. Creiem que la diferència és transparent i fàcilment comprensible sense gaire esforç.